

*Utrikesminister
Carl Bildt*

Regeringens deklARATION

*vid 2014 års utrikespolitiska debatt i Riksdagen
onsdagen den 19 februari 2014*

Det talade ordet gäller

Herr/fru talman,

Sveriges utrikespolitik bidrar till frihet, fred och försoning i vår omvärld. Den grundas i de värden som bär upp vårt öppna samhälle och i de intressen som är våra.

Arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling genomsyrar vårt lands relationer till andra länder och till det multilaterala samarbetet.

Vår utrikespolitik har formats i bred samverkan och har stark förankring såväl hos svenska folket som i denna kammare.

Det är en politik som regeringen har drivit konsekvent och som vi i september kommer att söka mandat för att fortsätta.

Herr/fru talman,

För hundra år sedan stod Europa på randen till ett världskrig.

Skotten i Sarajevo blev starten på det krig som skulle ödelägga stater och samhällen. Ett krig som skulle slå sönder Europa och lämna miljontals människor döda, lemlästade och sörjande. Ett krig vars effekter skulle prägla generationer och kontinenter.

Det skulle ta sjuttiofem år innan detta sargade Europa kunde enas och såren från det förflutna läkas.

När Berlinmuren föll 1989, reste sig demokratin. När ideologiska barriärer rämnade, fogades nya länkar samman.

För ett decennium sedan vidgades det europeiska samarbetet som vuxit fram ur krigets aska då den Europeiska unionen växte med tio nya medlemmar.

För en majoritet av dessa stater innebar detta den definitiva bekräftelsen på att det brutala förtryckets järnridå hade ersatts av den hoppfulla europeiska integrationen.

Europas historia – vår historia – påminner oss om krigets och diktaturens fasor, men också om samarbetets och frihetens fenomenala kraft. Och om det uppdrag som vår generation – och nästa – har att förvalta och utveckla.

I maj går medborgarna i EU:s medlemsländer till val för att påverka den Europeiska unionens riktning och den egna vardagens villkor.

Vi har ett gemensamt ansvar för att debatten inför detta val blir saklig, med klara visioner och tydliga alternativ.

Och till de röster – i Sverige och i övriga Europa – som vill bryta upp eller försvaga det europeiska samarbetet vill vi skicka ett tydligt budskap: Det historiska ansvaret för att

bryta sönder det europeiska samarbetet blir tungt att bära. Försvagar man det europeiska samarbetet försvagar man möjligheten till välfärd och utveckling.

Herr/fru talman,

Sverige ska vara en aktiv del av ett starkt, enat och öppet Europa.

Ett Europa som står starkt i arbetet för frihet, fred och demokrati, för mänskliga rättigheter och för ekonomisk utveckling.

Regeringen vill se en fördjupad och väl fungerande inre marknad, där de återstående hindren i en snabbt växande tjänstesektor och den digitala ekonomin rivs och potentialen i att fler kvinnor förvärvsarbetar tas till vara. Där utveckling av det gemensamma regelverket bidrar till nödvändiga reformer av föråldrade strukturer och där den enskilde uppmuntras att utnyttja möjligheterna att studera, arbeta och vistas i andra länder.

Så skapas tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning, men också förståelse, samhörighet och tolerans.

Vi ser allvaret i de globala utmaningarna som rör vår miljö och vårt klimat. Vi måste agera nationellt för att ta vårt ansvar, men globala problem kräver globala svar. Samarbetet inom den Europeiska unionen är avgörande för att möta dessa utmaningar. Sverige vill att EU ska driva en ambitiös politik även efter 2020. EU bör ta fortsatt ledarskap i det pågående arbetet för att åstadkomma en ny global klimatöverenskommelse i Paris 2015.

På samma sätt ska regeringen fortsätta att arbeta för frihandel och öppna marknader, och mot protektionism, både inom Europeiska unionen och gentemot andra länder.

Vi vill ha ett EU som ser till migrationens positiva effekter och som är generöst i mottagandet av asylsökande. Sverige tillhör de länder som tar emot flest flyktingar. Vi verkar för att fler ska göra mer.

Motkrafterna mot detta öppna samarbete – främlingsfientligheten och Europa-fientligheten – går hand i hand. Vi ska bekämpa detta trångsynthetens förbund med kraft och övertygelse.

Herr/fru talman,

Europa växer, ekonomiskt och med en union som öppnar sig för nya medlemmar. Efter år av ekonomisk krishantering ser vi nu hur tillväxten sakta återvänder.

Men utmaningarna för många länder är fortsatt stora med bristande konkurrenskraft, stora statsskulder och en svag finansiell sektor.

Sverige vill nu driva på för fortsatta strukturreformer så att den europeiska konkurrenskraften förbättras genom en strategi för tillväxt.

Vi förespråkar fortsatt utvidgning, där fler länder fullt ut inkluderas i det europeiska samarbetet – vilket bidrar till fred, stabilitet och utveckling på vår kontinent.

Vi måste ta vara på unionens attraktionskraft och slå vakt om en trovärdig granskning av kandidatländerna utan att tillföra nya krav längs vägen.

EU-närmandet fortsätter att vara den främsta drivkraften för reformarbetet i Turkiet.

Ett nytt kapitel har öppnats i förhandlingarna och ett första steg har tagits mot liberalisering på viseringsområdet. Det krävs ytterligare förändring och reformer för att stärka de mänskliga rättigheterna och rättsväsendets oberoende. Viktiga steg på vägen är antagandet av en ny konstitution och framsteg i den kurdiska fredsprocessen.

Vi välkomnar att medlemskapsförhandlingarna med Serbien nu har inletts och vi vill att Bosnien tar vara på det symboliska året 2014 genom att fatta nödvändiga beslut för sitt EU-närmande. Att läka krigens sår kommer att ta tid men nu ser vi hur forna fiender stöder varandra i sin europeiska integration. Det europeiska samarbetet är ett fredsprojekt. Närmandet mellan Serbien och Kosovo är ett viktigt exempel på detta. Vi knyter nu våra förhoppningar till en lösning av Cypernfrågan och öns återförening.

Herr/fru talman,

Vårt Europa är ett globalt Europa.

Om den ekonomiska krisens snålaste vindar nu har blåst över, så tornar de politiska orosmolnen upp sig i unionens grannskap, och i grannskapets grannskap.

Vi känner djup oro för situationen i Ukraina. Vi fördömer all våldsanvändning och uppmanar landets ledning att tillsammans med oppositionen söka en väg ut ur den politiska krisen.

Från EU:s sida är vi redo att stödja den reformpolitik som detta misskötta land så desperat behöver. Och på samma sätt står vi beredda att vidta åtgärder om regimen i stället väljer repressionens och brutalitetens kortsiktiga väg.

Vi beklagar avsaknaden av en demokratiseringsprocess i Vitryssland, liksom bakslagen i Azerbajdzjan. Och vi noterar att Armenien har valt rysk tullunion framför europeisk integration.

Och vi ser, i land efter land i vårt östeuropeiska grannskap hur oacceptabla ryska påtryckningar och hot, utifrån nollsummespelets felaktiga logik, riktas mot dem som söker närmare samarbete med EU.

Sverige fortsätter att vara en av de starkaste tillskyndarna av Östliga partnerskapet som ett ankare i ländernas modernisering, med tydliga krav men också med beredskap att möta framsteg med fördjupat samarbete och ökat stöd.

Regeringen vill säkerställa ett skyndsamt undertecknande av associerings- och frihandelsavtalen med Moldavien och Georgien, ett långsiktigt engagemang för

fortsatt reformering av dessa samhällen och viseringsfrihet för den moldaviska befolkningen.

Ett färdigförhandlat associerings- och frihandelsavtal med EU ligger på bordet och kan undertecknas när Ukraina är redo att slå in på reformvägen och därmed kan dra nytta av avtalets alla möjligheter.

För de länder i Europa som genomför politiska och ekonomiska reformer ska det finnas ett tydligt EU-perspektiv. Så står det i unionsfördraget, och så bidrar vi till utvecklingen i vårt östliga närområde.

EU:s södra grannskap står inför ett år av extraordinära utmaningar, men också exceptionella möjligheter.

Interimsöverenskommelsen med Iran om en lösning på den nukleära frågan är ett framsteg och ett kvitto på styrkan i att omvärlden förmår agera samfällt. Arbetet för ett långsiktigt, genomgripande avtal måste nu intensifieras, samtidigt som kraven på respekt för de mänskliga rättigheterna måste inskräpas. MR-sanktionerna ligger fast samtidigt som dialogen fortsätter.

Inbördeskriget i Syrien har kostat över 130 000 människor livet, drivit över 9 miljoner människor på flykt och skapat instabilitet i hela regionen.

Parterna och det internationella samfundet har nu ett gemensamt ansvar att ta vara på de förhandlingar som inleds för att stödja och bidra till en politisk lösning. Våldet måste upphöra och den humanitära rätten inklusive rätten till humanitärt tillträde måste respekteras. En politisk lösning måste vara bred och inkluderande.

Sverige har bidragit med 700 miljoner kronor i humanitärt bistånd sedan konfliktens utbrott och kommer under året att ge ytterligare minst 230 miljoner kronor. Stöd ges också till aktörer som verkar för mänskliga rättigheter och demokrati.

Under året har förnyat hopp väckts i fredsprocessen i Mellanöstern, där förhandlingarna om en tvåstatslösning har återupptagits.

De grundläggande elementen i den uppgörelse som måste till är kända. Om den politiska viljan finns, är betydande framsteg inom räckhåll.

Såväl Sverige som Europeiska unionen står redo att bidra till genomförandet av en överenskommelse.

Den politiska processen i Egypten kantas av allt hårdare repression. EU har en viktig uppgift att motverka brott mot mänskliga rättigheter och främja en demokratisk utveckling.

Herr/fru talman,

Sverige verkar för ett EU som stärker de strategiska länkarna med andra globala aktörer.

Vi vill se ett ambitiöst transatlantiskt handels- och investeringspartnerskap mellan EU och USA senast 2015.

Att på detta sätt sammanlänka världens två största ekonomier är bra för hållbar tillväxt och sysselsättning, för styrkan och vitaliteten i den så centrala transatlantiska länken, och för frihandeln.

Vi vill se en relation med Ryssland som vilar på respekt för internationella spelregler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och mer demokratiskt Ryssland. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna inte minst mot hbt-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Vi vill ha ett utvecklat europeiskt partnerskap med Kina, med samarbete, ekonomiskt utbyte och uppriktig dialog, också om medborgerliga och politiska fri- och rättigheter.

Och vi vill att EU fördjupar sitt samarbete med länder som Brasilien, Indien och Sydafrika i viktiga frågor som rör klimat, forskning och tillväxt.

Herr/fru talman,

Vårt Europa är ett Europa med en tydlig utrikespolitisk vision.

Vid Europeiska rådets möte i december togs ytterligare ett steg mot att förverkliga det svenska förslaget om en europeisk global strategi. Arbetet intensifieras nu för att formulera EU:s mål och intressen i vår omvärld.

EU är också på väg att bli bättre rustat för medling och konflikthantering. I går undertecknade sju länder stadgarna för att etablera det europeiska fredsinstitut som Sverige har tagit initiativ till.

Vi verkar för att den europeiska utrikestjänsten ska stärkas, för att få starkare genomslag för den gemensamma utrikespolitiska rösten.

Sverige fortsätter också att delta med personal i EU:s civila och militära krishanteringsinsatser.

Herr/fru talman,

I vårt Europa arbetar Europeiska unionen och Europarådet sida vid sida för det öppna samhällets värden och principer, varhelst dessa attackeras.

Det handlar om att värna en internationell samarbetsordning grundad på folkrätten och rättsstatens principer.

Europakonventionens roll för att motverka all slags diskriminering och slå vakt om de mänskliga rättigheterna är central. De försök som görs av vissa länder att undergräva dess ställning ska motverkas.

EU-institutionerna liksom medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att de grundläggande rättigheterna respekteras. Regeringen arbetar aktivt tillsammans med andra EU-medlemmar för att få till stånd en effektiv granskning av hur de mänskliga rättigheterna efterlevs i medlemsländerna.

Vi verkar för en jämställd värld. En värld där alla människors rättigheter respekteras, oavsett kön, hudfärg, tro eller sexuell läggning. Yttrande- och religionsfriheten behöver stärkas ytterligare.

Vi ser med största allvar på den FN-rapport om Nordkorea som nu presenterats. Den beskriver så massiva övergrepp mot mänskliga rättigheter att de kan betecknas som brott mot mänskligheten. Sverige ska verka för ökat internationellt fokus på denna djupt omänskliga situation.

EU:s gemensamma ståndpunkt i relationerna till Kuba innefattar bestämda krav på reformer för att stärka de mänskliga rättigheterna. Förföljelsen av oliktankande fortsätter och trycket på regimen måste upprätthållas.

Ansträngningarna för den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaaks frigivning fortsätter.

Sverige är i dag en ledande förkämpe för friheten på nätet – i de multilaterala förhandlingsrummen och i debatten med censur och ofrihetens tillskyndare.

Vi följer upp MR-rådets resolution 20/8 om principen om att samma rättigheter gäller online som offline. Sverige var initiativtagare till resolutionen och vi kommer att förbli dess främsta försvarare.

Vi bygger allianser för att slå vakt om en flerpartsmodell för styrning av internet där diktaturer och auktoritära stater inte ges makt över denna drivkraft för individuell utveckling och globala framsteg.

Och vi har lanserat principer som bör vägleda den internationella debatten om hur rättsstatens principer ska tillämpas online. Övervakning och tillgång till data är ibland ofrånkomligt för att bekämpa brott och skydda demokratins institutioner men syftet ska vara att värna friheten, den personliga integriteten och den enskildes rättigheter, inte att undergräva dessa värden.

Herr/fru talman,

Vårt nationella engagemang för det globala multilaterala samarbetet gör det naturligt att verka för en europeisk union som bidrar till FN:s arbete, inte minst i utsatta människors vardag och verklighet.

Sverige välkomnar de framsteg som nåddes vid Världshandelsorganisationens ministermöte på Bali, och är redo att ta den multilaterala handelsagendan vidare.

Sverige är redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser som leds av FN, EU eller Nato.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen under våren för att söka stöd för ett substantiellt svenskt bidrag till FN-insatsen MINUSMA i Mali.

Regeringen har också ställt sig bakom beslutet om den EU-insats som nu planeras att sättas in i Centralafrikanska republiken.

Sverige verkar för en värld fri från kärnvapen och andra massförstörelsevapen, och har under det senaste året ställt resurser till förfogande för att förstöra syriska kemvapen.

Under de senaste två åren har Sverige, tillsammans med Mexiko, lett det internationella arbetet för ikraftträdandet av det fullständiga provstoppsavtalet, CTBT. Vårt engagemang fortsätter, även om vårt formella uppdrag är avslutat.

Icke-spridningsfördraget NPT utgör grundstenen för det nukleära icke-spridnings- och nedrustningsarbetet. Sverige arbetar för en framgångsrik översynskonferens i New York 2015.

FN:s vapenhandelsfördrag ATT som blev klart i april 2013 är ett viktigt steg i kampen mot olaglig och destabiliserande handel med konventionella vapen. Regeringen avser ratificera avtalet under 2014.

Vi beslutar i dag också om bidrag till IAEA:s övervakning av kärnenergiöverenskommelsen med Iran. Sverige är en stark röst för en diplomatisk lösning som innebär att Iran fullt ut uppfyller sina åtaganden inom NPT.

Säkerhet och utveckling går hand i hand.

Vi fortsätter att rädda liv och lindra nöd genom omedelbart stöd vid kriser och katastrofer. Vi verkar för att stärka det humanitära responssystemet.

Vårt bidrag till kampen mot fattigdom och förtryck hör till de allra mest generösa.

Den svenska biståndsramen uppgår till mer än 38 miljarder kronor och vi möter det internationella 0,7-procentsmålet, liksom det svenska enprocentsmålet.

Kraftsamlingen för att nå millennieutvecklingsmålen har gett resultat.

Andelen människor som lever i fattigdom har halverats och målet om minskad undernäring är inom räckhåll nästa år.

Andra millenniemål halkar efter. Regeringen fortsätter därför satsningen på hälsa för att rädda kvinnors och barns liv. I detta syfte prioriterar regeringen bland annat arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt sanitet. Stödet till FN:s befolkningsfond UNFPA ökar liksom stödet till Unicef.

Kvinnors säkerhet och påverkan i fredsprocesser är av yttersta vikt och därför fortsätter genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 att vara centralt.

Sverige vill se nya universella mål för en hållbar utveckling som innefattar demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, klimat och miljö samt frihet från våld. Och vi ställer krav på fortsatta reformer av FN-systemet, för ökad transparens, effektivitet och resultatstyrning.

Sverige gör fortsatta ansträngningar och bidrar med ytterligare medel för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter globalt.

Under våren presenterar regeringen en ny biståndspolitisk plattform som slår fast regeringens prioriteringar och tydliggör styrningen av det svenska biståndet.

Vi kommer under våren att fördjupa dialogen med det civila samhällets organisationer.

Herr/fru talman,

Sverige är kandidat till FN:s säkerhetsråd för perioden 2017 till 2018.

Kandidaturen kommer, med nordiskt stöd, att ta fasta på våra meriter som engagerad, generös och principfast FN-medlem, och inte ske genom röstfiske och skyttediplomati.

På så vis tror vi att vi bäst argumenterar för att det är dags för en nordisk röst i rådet, men också för att det internationella bruket med omfattande kampanjer behöver ses över.

Sverige är den sjätte största bidragsgivaren till FN-systemet, vi har haft 80 000 personer i FN-tjänst genom åren och vi är den tredje största humanitära givaren.

Vårt FN-cv är starkt.

Herr/fru talman,

Vårt Europa är ett Europa där varje land får göra sina egna säkerhetspolitiska vägval och där också regionala samarbeten frodas.

Vår säkerhetspolitiska linje och vår solidaritetsförklaring ligger fast.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vi ska både kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt.

Försvarsberedningen har redovisat sin säkerhetspolitiska bedömning och under våren presenteras en försvarspolitisk rapport.

För Sverige är den nordiska identiteten stark och självklar.

Vi fördjupar det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet, såsom har redovisats i en särskild skrivelse till riksdagen.

Och sedan två veckor tillbaka deltar svenska och finska flygplan i en luftförsvarsövning under norsk ledning i det isländska luftrummet.

Parallellt utvecklas de nordisk-baltiska relationerna, och banden mellan detta nordisk-baltiska samarbete och de så kallade Visegradländerna i Centraleuropa stärks.

Vårt nordliga grannskap fortsätter att vara ett område för samverkan och sökande efter gemensamma lösningar.

Besluten från det svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet ska genomföras och den svenska Arktisstrategin från 2011 ska tas vidare, inte minst vad gäller en hållbar utveckling i hela den arktiska regionen.

På så vis skapas fördjupad integration i vårt närområde, nya plattformar för våra utrikespolitiska prioriteringar och förstärkt europeisk säkerhet.

Herr/fru talman,

Omställningen från militära insatser till civila fortsätter i Afghanistan.

Det nuvarande militära bidraget avslutas och följs, i enlighet med en bred överenskommelse i riksdagen, av beredskap att bidra till en efterföljande utbildningsinsats.

Under året fattar regeringen beslut om en ny resultatstrategi där utbildning, jämställdhet, ekonomisk utveckling och sysselsättning sätts i fokus.

Sverige har ett brett och stort engagemang på Afrikas horn. Vi verkar utifrån ett helhetsperspektiv och bidrar till de tre olika civila och militära insatser som verkar inom EU:s regionala ansats. Det handlar i grunden om att skapa förutsättningar för människor i länderna att så småningom upprätthålla säkerhet och stabilitet med egen kapacitet.

Och på kontinent efter kontinent utvecklar vi våra biståndsrelationer från att vara biståndsgivare till att bli också en handels- och kunskapspartner.

Ingenstans är detta så tydligt som i Afrika.

Konflikter sliter sönder sköra stater som Sydsudan och Centralafrikanska republiken, och politisk instabilitet präglar Stora sjöregionen.

Men i allt fler länder ser vi ekonomisk tillväxt, demokratisk utveckling och globalt engagemang.

Regeringen bejakar Afrikas möjligheter, medveten om att ett omfattande bistånd, deltagande i krishanteringsinsatser och stöd till den Afrikanska unionen alltjämt är nödvändiga bidrag till att möta de kvarvarande utmaningarna.

Herr/fru talman,

I takt med att världen förändras söker vi också nya vägar, nya samarbetspartners och nya arbetssätt för att främja våra värderingar och ta till vara våra intressen.

Sverige ska ha en modern, jämställd utrikesförvaltning som finns på plats där den behövs.

Därför öppnar vi under året ambassader i Jerevan, Baku och Doha, och vi etablerar svensk diplomatisk närvaro i Ghana, Myanmar och Peru. Satsningarna på digital diplomati fullföljs.

Vi kraftsamlar våra resurser för exportfrämjande till länder där vårt engagemang gör störst skillnad, och ägnar särskild uppmärksamhet åt de kreativa näringarna.

Och vi arbetar, ihärdigt, för att ge stöd till svenskar utomlands.

Nu finns en modern konsulär beredskap, med en krisorganisation som gör att vi inom timmar kan skicka resurser till områden där det finns svenskar i en allvarlig kris.

Herr/fru talman,

I samtal med nätaktivister i Kairo, demokratikämpar i Kiev och entreprenörer i Kabul, i möten med studenter i Lahore och utlandssvenskar i Laos, och under resor till Sydafrika och Singapore men också till mer närliggande Serbien och Storbritannien, stärks jag i övertygelsen om att Sverige gör skillnad.

Vi gör det genom att vara en pålitlig och principfast röst för demokrati och frihet, en långsiktig, generös och ansvarstagande biståndsgivare, och en tålmodig och konsekvent röst för frihandel och multilaterala samarbeten.

Vi gör det genom att i samarbete med andra förbättra möjligheten för den enskilda individen – här i vårt land och runt om i världen – att utvecklas och påverka sin egen vardag och verklighet.

Och vi gör det inte minst genom att vara en röst för en öppen, växande och utrikespolitiskt stark europeisk union.

Så har vi gjort hittills. Och så kommer vi att fortsätta.

Tack.